

РАДОВА РАДА

Тижасові угоди передплата на 1917 рік.

№	кв.	на	на	на	на	на	на	на	
міс.	міс.	7	міс.	6	міс.	5	міс.	4	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	
							10 р.	6:50 р.	3:50 р.

Середплата приймається тільки з 1-го числа кожного місяця — За зміну адреси 50 коп. (при зміні доміночки прикладати стару адресу)
На повертання авторам рукописів належить прислати марок, також на житоми відповіді, якнайшвидше відповіді друкуватимуться в „ди стужанні“.

Адреса редакції в конторі:
У КИЇВІ, ІНСТИТУТСЬКА, 22.

Телефон редакції 64—80. Почт. скринька № 373
ГАЗЕТА ПОЛІТИЧНА, ЕКОНОМІЧНА Й ЛІТЕРАТУРНА.
Виходить щодня, окрім понеділків і днів після великих свят.

Умова друкування статей:

На IV сторінці:
За 1 рядок в 1 шпальту . . . 40 коп
за кожний ряд.
Особам, що шукають праці за оголошенням, більше як в 3 рядки в 1 шп. 1 руб. за 1 ряд.

Контракт відкритий від 10—6 год.
дня.

Ціна окремого 15 в.
№ у Києві
В провінції 16 в.
на вокзалах

№ 136.

Середа, 13 вересня 1917 року.

№ 136.

Олекс. ул. № 12. 2-й ГОРОДСЬКИЙ ТЕАТР. Олекс. ул. № 12.
Український театр під орудою М. Садовського.
Сьогодні, 13-го вересня: **БОГДАН ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ**, істор. драма на 5 дій
14-го: **КАЗКА СТАРОГО МЛИНА**, драма на 4 дії Черкаська. — 15-го: **МАРТИН БО-РУЛЯ**, комедія на 5 дій Карпенка-Карого. — Квитки продаються.

Пітній Театр Купецького Зібрання Українська Група під орудою Т. Колесниченка.
Сьогодні, 13-го вересня: **Дони сонце зійде, роса очи виїсть**, на 5 дій.
Четверг, 14-го: 1) **Гаркуша**, на 4 дії. 2) **Вечорниця**.

ШАТО ТЕАТР-КОНЦЕРТ-КАВАРЕ.
Олександрівська № 12. Телеф. 15-54.
Вже відкрито зимовий сезон. В'їзд до театру від Петровськ. алеї. Від 9 г. вечора

блискуча програма
40 сольних виступів
Беруть участь: акробати, куплетисти, дуети модних танців, виконавці романсів, каскади субретки, ліричні співаки, шансонетки, тандюристи, український ансамбль і великий боярський хор.
Подробиці в програмі. — Завідуючий артистичною частиною Б. Я. Савицький.
Ресторан і музика до 2 год. ночі.

Найкращий в південно-західній країні театр Вар'єте
СЬОГОДНЯ
і
ЩОДЕННО.
АПОЛЮ Київ, Меринговська, 8
Тел. 24-84.
Дирекція Трудове Т-во Spektakle Varie.
Програма з 48 MM веселого жанру.
Початок о 9 год. веч. — Шокебриці в програмі.
Ремісер Н. Гитковен.
При театрі першорядний ресторан відкр. до 2 г. ночі.

В Печерській гімназії
(на розі Нікольської і Суворовської вул.) на вечірній зміні одкривається
ІІІ-Я УКРАЇНСЬКА ГІМНАЗІЯ, КАЗЕННА
повноправна в складі підготовчого I, II і III кл. Іспити почнуться 9 вересня (септєбра) в 3 години дня. Прохання приймаються щодня від 3 до 9 год.

Верхньодніпровська середня сільсько-господарська школа
Катеринославського Губернського Земства (коло ст. Єрастівка, Катеринославської д. в 2 верст.) запрошує:
Завідуючого господарством-хутором 500 д. в 12 верст., учит. до 4 лекц. пенс. 2200 руб., додат. дорож. 1500 руб., мешк. 5 кім., опал. світло, необх. мебель. Учительської мови і історії (бажане знання укр. мови і літерат.) 23 лекц., пенс. 1875, додат. 1200, кват. до 5 кім., опал. світло, необх. мебель. — Настоятеля-виховат. (другого) при пансіоні до 200 учн. Кватиря і кімн., опал. світло. Пенс. 900 руб., дод. 648 руб. Заняття не увільн. від військ. служб. Подроб. — письм. Почт. Од. Єрастівка, Катеринославська губ. 2—254—2

В третій українській гімназії
на розі Суворовської і Нікольської вул. навчання починається 18 вересня. Молебень, на який запрошують Шановне Громадянство відбудеться 17-го о першій годині.
Прохання до підготовчого I, II і III кл. приймаються від 3 до 6 год. дня.
Платня на рік 60 карб. Директор І. Власенко.

Другий Всеукраїнський З'їзд
лісовий відбудеться 14 вересня, в XV аудиторії Київського університету. Відкриття з'їзду о год. 12 в полудне. 2—261—1

Миргородська повіт. земська управа
заявляє на посаду інструктора-режисера по організації народного театру в повіті, а платню 300 карб. в місяць і безплатний роз'їзд земськими кіньми. Посада до об'явлення зараз. Першество будуть мати ті, котрі трудяться на народній спеці і об'єзані з технічною стороною по улаштуванню вистав. Прохання належить носити на спілкуючу адресу: г. Миргород, Полтав. губ. Миргород. Земська Управа. 3—247—3

Київ, 13 вересня 1917 року.

До культурної роботи. Ми не раз згадували про величезну й невідкладну потребу нашого життя—гуртування сил на культурну роботу. Особливо підкреслювали ми це, говорючи про нашу „Просвіту“. Народилися вони в нових часах просто з стихійною непереможною силою, за кілька місяців укрили Україну густою сіткою культурних огнищ і розпочали велику роботу коло освітлювання села, цієї нашої першої і найдужчої підпори. Маємо таких „Просвіт“ вже кілька тисяч, і в наш час, коли культурна робота взагалі лежить у занедбанні, коли сили йдуть переважно на політичну працю, значіння „Просвіт“ набірає особливої ваги. І треба, щоб наші культурні огнища виступили в свою тяжку путь організованою масою, „одностайно, з певним планом діяльності й поділом праці.

діяство українське змрікує (всю вагу широкого культурної роботи і з'особна по наших „Просвітах“ і вярдить свої сили на допомогу культурним заходам.
Це покаже всеукраїнський з'їзд „Просвіт“, до якого мусимо готуватися з усією увагою та пильністю, щоб використати уповні ті готіві культурні сили, що зважили собі роботу по „Просвітах“. Поле широке, робітників справжніх мало, і повинні ми тепер мобілізувати всі свої сили, щоб перша спроба єднання дала добрий урожай у широкій та напруженій діяльності наших численних „Просвіт“.

Сором.
На всяку культурну людину не може не справити важкого, просто гнітючого враження інцидент з К. Оберучевим на з'їзді народів. Частина українців з публіки не вдержалась і прорвалася ворожею проти Оберучева демонстрацією, забувши, де вона сидить і чи місце тут, щоб зводити свої, хоча б навіть і найбільші рвухи.

Я навіть останніх не вважаю за гай. Оберучева, товариша Оберучева, з ім'я я знаю вже не один десяток літ. Років доводилось укупі з ним і працювати на громадській явилі. І я знаю, що старий революціонер ніколи не псував української борони, а раз-у-раз шов у тогу з українськими домаганнями; в його був щод цього щасливий виняток навіть поміж революціонерами, які взагалі мало цікавились національними справами, а українською найменше. Не псує загально-української борони він і тепер. Правда, єсть у Оберучева своя думка про українізацію війська, з якою він не таїть, яку висловлює вночі, може, через зад ризко, але чи давно ж ті, що звуть себе українською демократією й навіть соціалістами, почали чужих думок лякати і затикати рота тим, хто краще думає й краще говорить, ніж це „годиться“ відповідно до партійних та національних копій? В усякому разі, коли з Оберучева й його—на одному лишені, підкреслюю, пункти, до того ж для нас не принципіальні,—то це такий ворог, якому просто сором затикати рота, як що взагалі така тактика може мати якусь оправдання. Іншим словом, як сором, я не можу сформулювати свого враження ох цього гнітючого інцидента.

Тим паце сором бере, будучи українцем. Ми мали щастя належати до тих націй, які ніколи нікому не затуляють рота. Нас гнічено, нас замузувало рота, нас скручувано сповивачами репресій, але ми в своїй історії були чисті й незалежовані тим рафинованим насильством, в основі якого лежить гніт національний. І от коли взагалі треба б уже всяке насильство складати до того архіву, де лежать прихадки імперіалізму, самостудів, метерности і т. к.—ми хапаємось за цю заржавілу зброю й пробуємо відновити її в молодих руках... Я знаю, що віки гніту дарма не минають, що од них багато залишає на людях того бруду, який може мимоволі потім озивається,—але ж треба бути масамперед культурними людьми й не піддаватися хвилини настроям; треба вмійти керувати собою, щоб не пережити потім хвилини жалючого сорому за недостойні культурних людей вихватки. Діти б'ють різок стола, об який забилися; такі люди рефлексивно віддають удар вражіння—стже не будемо схожі ні з дітьми нерозважними, ні з дуркамими, що не вміють своїх почувань підпорядкувати розуму, а своїх учивів поставити в згоду з цілою системою поводження. Культура тим і позначається, що людина показує себе господарем своїм думкам і почуванням, уміє опанувати себе й, де треба, держати на вуздечці вищих моральних і позитивних принципів. З другого боку—сила, справжня й себе

свідомою силою, ніколи чужих думок не боїться й завжди знайде на них спосіб по-за революціям та примусовим затулянням рота „диною мислячим“. Одсіч вона дасть, але таку одсіч, за яку не треба червоїти.

Бажаю ж своїм землякам отакої сили й отакої культурності, щоб не доводилось соромитися за те, що належить до української нації. Ми заступамо великий народ, а через те саме повинні поводитись так, щоб жадної на його плями через нас не впало.

Сергій Сфремов.

3 газет та журналів.
Маленька „Київлянин“ дозволяє провокація. собі умістити в ч. 213 таку замітку:
Напорування українців проти руських та євреїв ведеться далі. Перше це робилося через такі непристойні видання, як „Катехізм українця“, де серед ворогів українського народу названо „москалів, жидів, поляків“; тепер це робиться через українські соціаль-демократичну газету „Народня Воля“ та „Нову Радю“. Перша газета зазначає, що „представники пануючої нації, разом з євреями-москалями, кидають багато налив в колеса українського організаційного руху“, „українці в армії не так ставляться до війни, людности, биченці, як інші салдати; українці значно менше піддаються паніці, не йдуть на грабїж та не ставляться до туземців з таким призьрством, яке єсть у поляків“ і т. д. А що ж друга газета?—Немає в київлянському загалі забув „Київлянин“, що хотів сказати. Проте ми знаємо. Приют погромщиків і чорносотенців не кидається й досі своїх провокаційних засобів. Проте дарма: вже минулося.

До історії корниловщини.
Де-хто в пресі намагається запевнити громадянство, що „корниловщина“ є непорозуміння, що Корнілов до диктатури не пхався, що його не зрозуміли і т. к., одним словом, запевняють, що в „корниловщині“ не було планомірної роботи, не було заздалегідь змови утворити диктатуру. Одначе це неправда.
Мені самому довелось почути про змову деяких надеських кругів висунути диктатуру Корнілова вже давно, ще під час другої сесії Центральної Ради. Тоді до мене звернувся мій давній знайомий з Кам'яниці

Зі'зд народів.

Листи і телеграми.
На з'їзд кожне день надходять листи і телеграми від різних організацій в привітаннями і побажаннями. Особливе інтересний лист надійшов позавчора ввечері з Москва від тамтешньої організації Латвійської Національно-Демократичної партії, з коярого подаємо де-які місця.
На початку листа латвійші прохают не вважати за байдужість до з'їзду з їхнього боку те, що вони, через різні перешкоди не змогли прислати своїх делегатів. Далі в листі висловлюється привітання з'їзду і глибокий жалє з приводу того, що тепер мало не вся Латвія попала в руки німців, а потім зазначається ще і вся Росія тепер в дуже скрутному становищі.

„Щоб спасти Росію, треба всі молоді живі сили всієї держави віддати на цю велику працю—говориться в листі. Але для того, щоб ми могли вільно працювати, ми самі повинні бути вільними, а для того ми домагаємся реального забезпечення цієї вільності. Для того ми вважаємо потрібним скликання Ради Національностей—при тимчасовому правительстві. Коли б же правительство не згодилось на це, то Рада Національностей повинна бути скликана при Центральній Українській Раді. Завданням Ради Національностей має бути упорядкування та вирішення національних справ в Росії. Наші домагання подібні до домагань українців, фінів та поляків.

Ю. Г. і повідомив, що він вертається з „Всеросійського Крестьянського Съїзда“, де йому довелось почути де що цікаве. А саме на з'їзді його розшукав його давній знайомий Завойко і розказав йому, що в Петрограді складається таємний гурток, який має на меті утворити диктатуру. В диктатори намечено петроградського командуючого Військовою Округою генерала Корнілова. Завойко застав Г., як, на його думку, поставляється до диктатури українці і долав, що диктатура українських змагань не тільки не придушить, а навпаки може допомогти їм зреалізуватись, бо, мовляв, сам Корнілов козак і шанує козацькі вольности. Разом з тим Завойко повідомив, що Дом стає на бік Корнілова, за що йому обіцяно автономію. Г. рішуче відповів Завойкові, що, на його думку, українці ніяких диктатур підтримувати не будуть. Завойко все ж таки радив над цим подумати і запрошував Г. зайти до нього на нараду. Одначе Г. на нараду не пішов. Прійхавши ж до Києва, звернувся ото до мене з запитаннями, як на це реагувати. Знаючи невіршованому натурі Завойки, а не надав великої ваги повідомленню Г.

Коли ж Корнілова призначено було вже на головного командувача над арміями південно-західного фронту, мені довелось бути у Кам'яниці й почути, що Завойко служить при Корнілові ординарцем, збирає штабних писарів, офіцерів і т. к. і агітує серед них, що тільки Корнілов може врятувати Росію. Я розказав про роботу Завойки представникові Генерального Комітету при штабі Корнілова т. Скрипчинському і порадив йому пильнувати за розвитком диктаторських змагань. Повернувшись до Києва, я мав зробити про все це доклад Малій Раді, але так сталося що доклад не відбувся, і я обмежився тим, що повідомив про все голову Генерального Військового Комітету т. Петлюру.

Оде все я вважаю потрібним тепер довести до відома громадянства, щоб не було ніякого сумніву в тім, що „корниловщина, спроба Корнілова стати диктатором була не випадковою, що вся справа з повстанням Корнілова не була лиш непорозумінням. Вона заздалегідь продумана і підготовлена свідомо і планомірно з певним розумінням, що й для чого робиться. Григор'єв-Чаш.

Ми хочемо мати єдину, неподільну Латвію і повну політичну автономію в федеративній республіці...
Телеграми з привітаннями прислали ще такі організації: Харківський Мусульманський Військовий Комітет, громадане міста Луганська, Чернігівська громада автономістів-федералістів, Кременчуцька українська соціаль-демократична робітничка організація, сеяне Михайлівської волости Слоблянського повіту, литвини салдати і офіцери XII армії, литвини міста Ревеля і об'єднана українська соціалістична фракція при „Румчороді“.

Засідання 12 вересня.
Доклад І. Маєвського.
На початку раннього засідання 12 вересня виступив четвертий і останній докладчик про майбутній федеративний устрій держави І. Маєвський (у. с. р.).
В самий перед докладчик звернув увагу на те, що всі автори брошур і книжок, котрі писали про автономію, та федерацію завше помилувались і вмішували цих дві форми державного устрою. Кожен такий автор намагається проводити ту думку, що ніби то автономія країв переходить в федерацію, але така думка показує або нерозуміння справи, або страх перед тим, щоб часом автора не обвинуватили в сепаратизмові. З ці авторів випускають з виду той факт, що завше федерація попереджує конфе-

терация, а конфедерацію — цілковита територіальна незалежність країн-членів федерації.

Так було до всіма сущими федераціями. Північно-Американська федерація виникла після того, як англійські сатрапи в Америці повстали проти Англії і стали цілком незалежними державами, нічим між собою не зв'язаними. Згодом уже, під впливом боротьби з червоношкурами та інших чинників, американські держави об'єдналися в конфедерацію, а потім і в федерацію. Те саме показує і приклад Швейцарії та Австралії, котра шляхом повільного сепарування від Англії — яка, будучи навчена прикладом американських колоній, не дуже насаждала на Австралію і через те не довела її до цілковитого відокремлення — опинилася в федеративних з нею відносинах.

Ця сама федерація англійської метрополії з буйними колоніями показує ще і те, що федерація є дуже гнучкою формою державного устрою. При цій формі можуть об'єднуватися навіть держави, відокремлені і віддалені величезними просторами. Через те цілком можливо, що такі далекі краї, як Україна та Іспанія, під впливом спільних інтересів, колись об'єднаються в федерацію.

Коли прослідити еволюцію сущих на світі федерацій, то ясно виділяються в цій еволюції чотири фази: 1) державна окремість кожного члена федерації, 2) злучення їх в конфедерацію, 3) об'єднання в федерацію і 4) розвиток значіння центральних органів федерації до рівня окремих державних органів і через це саме — унітаризація держави. Найкраще це видно на прикладі Північно-Американських Штатів, котрі тепер стали майже зовсім унітарною державою. Цей самий процес, тільки більш повільно, іде також в Швейцарії і в інших федераціях.

Прачистою цього зв'язу є те, що під впливом централізму виникають в державі центробіжні, сепаратистичні прагнення, тоді як федералізм викликає центропротязні прагнення, котрі доводять до унітаризації нації чи території держави.

Головною думкою доклада була та, що теорія федерації не дає відповіді на питання про те, яку компетенцію повинні мати в федерації центральні органи влади і які повинні бути функції органів окремих частин федерації; через те питання це може і повинно бути вирішено з огляду на інтереси окре-

мих народів Росії; федерація ж, яко незвичайно гнучка форма державного устрою, дасть можливість згідно з інтересами народів Росії, надати центральним органам федерації який завгодно обсяг компетенції, — від самого малого до самого широкого. Тільки точне визначення інтересів всіх народів Росії та їхніх бажань дасть можливість вирішити цю справу.

Другого доклада „Про державу і місцеві мови“ прочитав Борохов.

Державна мова (російська), на думку докладчика, повинна бути заведена по всіх штахтах Росії, як предмет навчання, і вживатись при зносинах загальнодержавних установ з установами крайовими та з населенням всіх країв. Краєві установи можуть вести канцелярське листування з місцевим населенням на одній крайовій мові (на Україні по-українськи, в Бессарабії по-молдованськи і т. н.), але чиновники повинні вміти кількох крайових мов (наприклад на Україні, крім української, також і єврейської, польської та російської) і складати з цих мов іспити, коли поступають на посаду. Крім докладчик радить не чекати признання прав місцевих мов установчими зборами, а зараз же здійснювати ці права, а за прикладом Центральної Ради, котра видала другий універсал на 4 місцевих мовах, користуватись місцевими мовами зараз же по всьому простору російської держави.

Про забезпечення прав національних меншостей зробив доклад п. Шап-Авін. Докладчик доводив, що правительству повинно декретом признати право кожної нації на утворення екстериторіальної національної спілки, після чого нація зможе сформувати свої національні установчі збори для виявлення свого колективного бажання, що до устрою держави. Також обстоював докладчик принцип персонально-національної автономії для таких національностей, як євреї, котрі нігде не складають більшості. Крім докладчик висловив думку, що заважати перемозі революції буде те зв'язує, що великоросська національність, навіть в особі своєї передової демократії, не дійшла ще до національної свідомості та що у неї ще занадто панує думка: „Державна — це ми“. Коли поруч з федеративним устроєм забезпечено буде кожній нації право на персонально-національну спілку, то тоді Велика Російська Фе-

дерация стане авангардом світлої культури.

Після цього доклада зроблено було невеличку перерву, в якій було кілька разів сфотографовано тут же в залі членів з'їзду разом з президіумом і окремо самий президіум.

Доклад М. Кушніра.

По відновленні засідання окремого доклада про персонально-національну автономію прочитав Сиркін (єврей-сіоніст), а після нього М. Кушнір (у. с. ф.) зробив доклад про принципи і проекти поділу Росії на штати. Докладчик зазначив, що вороже відношення до ідеї федерації великоросської народності, може дуже загальмувати справу перетворення Росії на федеративну державу. Можна сподіватись, що великороси не захотять виділитись на своїй території в окремий штат і утворити своїх крайових органів влади, як сойм і таке інше, а будуть домагатись, щоб їхні крайові справи вирішувались центральними федеральними органами влади.

Дехто з великоросів радить такі проекти поділу Росії на штати, по котрих етнографічну територію України треба поділити на кілька штатів. Докладчик згоджується з тою думкою, що федерація, утворена по самому національному принципу буде уявляти з себе дуже нерівномірний поділ на штати, бо поруч з такими величезними штатами, як Сибір, Московщина та Україна, будуть такі маленькі, як Латвія, Естонія, Грузія та інші. На думку М. Кушніра можна було б поділити Росію на великі штати так, щоб деякі з них, як Україна та Московщина, виділяти по національному принципу, а інші, як Сибір, Кавказ, Туркестан то-що, — по принципу крайовому, з тим, щоб в цих штатах окремі невеликі краї чи національні території, як, наприклад, на Кавказі, в Туркестані та в Сибіру, мали ще і свої особні автономії. Сибір варт було б розділити на три або чотири штати і в кожному цьому штаті міг би мати автономію на своїй землі кожен окремий сибірський народ, а також амурські та інші козаки, коли б вони того хотіли.

Докладчик припускає також можливість сформування окремого розкошот штату з земель докських, кубанських та терських казаків. З другого боку, коли прийняти проект великих штатів з автономіями країв в серед-

ні Іх, то тоді б до штату України могла б прилучитись і Кубанщина, при бажанні її людності, а може і ще деякі землі, заселені українцями, але віддалені від України.

Певного виробленого проекту поділу держави докладчик не дав, обмежившись переглядом можливих комбинацій, ти звернувши увагу на велику трудність перевести такий поділ, котрий міг би всіх задовольнити, особливо вважаючи на те, що майбутня російська федерація повинна б бути прикладом і початком федерації цілих суходолів, як Євразія та Африка, бо в наш час виникають проекти федерації, яких не може задовольнити федерація тільки європейська чи навіть російська.

Справа поділу ускладнюється ще й тим, що такі численні народи, як наприклад, великороси, виробляючи конституцію свого штату, напевне будуть давати більший обсяг компетенції центральним органам управління федерації, тоді, як малі народи захочуть більше компетенції захистити крайовим органам. Коли такі різні проекти конституцій подано буде на розгляд всеросійських установчих зборів, то вони просто не зможуть погодити їх всіх і виробити з них єдину федеральну конституцію, бо ця конституція буде суперечити тим чи іншим крайовим конституціям. Щоб поменшити ці суперечності між прагненнями різних народів, треба після утворення на цьому з'їзді спілки народів-федералістів, завести також утворення Рад Народів з представників різних країв та національностей. Ця Рада повинна негайно взятись за вироблення проектів конституцій крайових та загально-федеральної, котрі ще до всеросійських установчих зборів повинні бути подані на розгляд та затвердження національних установ кожного народу.

Ос анілого коротенького доклада прочитав п. Р. Дашченко про відношення окремих штатів до центральних органів федерації, в зв'язку з ідеєю конфедерації. Цим докладом і закінчилося засідання коло 4 1/2 годин ввечера. Вечірнього пленарного засідання ухвалено було не робити, а розпочати працю по секціях.

На 8 год. ввечера членів з'їзду було запрошено „на шпильку чаю“ до клубу українських автономістів-федералістів.

В середу 13 вересня також пленарного засідання не буде, а будуть

працювати секції. Слідуюче пленарне засідання призначено на 10 1/2 год ранку 14 вересня.

З приводу демонстрації проти п. Оберучева.

Під кінець вчорашнього засідання голова зборів Долгов, представник козаки, зробив заяву з приводу статті Народна в „Кієвській Мислі“, де говорилось, що міби то члени Військового Генерального Комітету виїхали з зали, коли з'явився п. Оберучев, та що українці, з числа публіки на хорах, стали на п. Оберучева сичати після того, як члени з'їзду, міби то, вітали його оплесками.

Справді такі оплески були, але не з боку членів з'їзду, а з боку то ж публіки, тільки неукраїнської. Росіяне та „обчероси“ почали вперед демонстративно плескати п. Оберучеву, а українці потім стали так само демонстративно сичати. Можна сказати, що одна демонстрація сировокувала до другої.

Отже заява голови вчорашніх зборів в цього приводу була такою змісту:

„В зв'язку з неправдивим освітленням подій, що трапились підчас виступу на з'їзді Народів начальника Київської військової округи п. Оберучева в сьогоднішній числі „Кієвської Мислі“, по дорученню президіума маю честь заявити: 1) що з членів Українського Військового Генерального Комітету в залі засідання був тільки д-р. Лупенко, який зовсім не брав участі в демонстрації проти п. Оберучева; 2) що члени з'їзду Народів в демонстрації, чи в виявленні прихильності або неприхильності до п. Оберучева жодної участі не брали і 3) що голова зборів М. Шраг вчасно закликнув публіку, яка робила демонстрацію, до порядку“.

Секретні „співробітники“.

Список дев'ятих. Комісія, що розбирає архів Київської Жандрарської Управи, виявила нових секретних співробітників.

76. Булаков Матвій, міщанин з міст. Смілі. Прізвище — „Плотник“. Рок 1909 його з охорони вивинув, як „віри негідного“ і шантажиста, що збав тільки про більшу плату.

77. Вінман Володимир Олександрович, міщанин. У київській охоронці служив під прізвищем „Приславський“, у гродненській під прізвищем „Комісіонер“; удавався з сво-

Як вибрати у повітові Народні Ради та Управи.

(Повітосе самоврядування).

Перші всенародні вибори скінчилися. Горожане вибрали городські думи, селяне вибрали волостні народні Ради. Людність городів і сел прийшла першу школу правлящих, організованих виборів.

Тепер приходить пройти ще одну, вищу, школу виборів до органів повітового самоврядування, до повітових народних рад. Ці вибори ще важливі, ніж вибори волостні, бо по повітові ради та управи будуть вищою над волостними установами, яка буде направляти громадське і господарське життя цілого повіту. Крім того, вибори до повітових Рад будуть останніми виборами перед Установчими Зборами (Учредительнимъ Собраніємъ).

Хто не прийматиме участі у волостних виборах по всяким причинами, той повинен тепер сам пройти механіку виборів, щоб бути готовим на виборах до Установчих Зборів.

Вибори до повітових рад трохи різняться від волостних виборів і через те кожному треба знати закон про повітові вибори, щоб не заробити помилок і тим не дати приводу до скасування виборів, бо демократичні органи місцевого самоврядування треба встановити як найшвидше.

Повітові ради складаються з гласних, вибраних від сел і городів повіту. Але не всі городи мають право взяти участь у повітових виборах. По закону не мають права вибирати люди таких городів України: по Київщині — Київ, Бердичів, Біла Церква і Умань, по Волині — Житомир, по Подільці — Камінець-Подільський, по Чернігівщині — Чернігів, Ніжин, по полтавщині — Полтава, Кременчук, по катеринославщині — Катеринослав, Юзівка, Маріуполь, Луганськ, по харківщині — Харків, по херсонщині — Херсон, Одеса, Миколаїв, Євпаторія, Севастополь. Ці городи не мають права брати участь у повітових виборах, бо городські думи цих городів мають права повітових рад і управ. Всі інші городи України повинні взяти участь в повітових виборах. Але ще

мільніше, ніж городяне, повинні поставитись до цих виборів селяне, щоб повітові ради та управи не опинились у ворожих, або чужих народів й його інтересам руках.

Через те, треба селянство пильно взятись до виборів, щоб провести у повітові Ради та Управи широкі заступники українського селянства, представники українських організацій і українських політичних партій, як от: селянські спілки, „Просвіта“, партії соціалістів-федералістів, соціалістів-революціонерів, соціал-демократів. Члени цих організацій і партій будуть обстоювати інтереси українського народу, бо більшість з них самі виїхали з селянства й захотіли інтерес і любов до рідного народу і краю.

Як же вибрати у повітові Ради? Виборчі округи і участки.

Повітова Управа, поповнена представниками громадських організацій, ділить повіт на виборчі округи так, щоб на кожну округу припадало не менш як п'ять гласних. Ті городи, які лежать в межах повіту і котрі мають право вибирати повітових гласних, складають окремі виборчі округи, хоч би на їх долю припадало і менше п'яти гласних. Число гласних, яке повинна вибрати та чи інша округа, по числу своєї людності, встановляє повітова управа. Коли на якусь волость припаде п'ять чи більше гласних, то ця волость і може стати за виборчу округу.

Для того, щоб легше було людям подавати голоси, щоб не прийшлося їм їздити далеко до місця виборчої окружної комісії, повітова управа ділить округу на окремі виборчі участки; ці участками можуть бути ті сільські участки, які були встановлені під час волостних виборів. Так само і городи можуть бути поділені на участки, як було при городських виборах у городській думі.

Виборчі списки.

Там, де пройшли вибори до волостних рад і городських дум, виборчі списки назове не складаються. Вибори будуть іти по тих списках, які вже були складені по городах і волостях. Подільські голови і волостні виборчі комісії повинні встановити виборчі списки, щоб усі могли знати,

чи внесені вони в списки, чи ні. Волостна виборча комісія розпочинає свою роботу з списками в тому самому складі, як вона була під час волостних виборів. Кожний, хто має право вибирати, тоб-то всі люди громади чи волості, чоловіки і жінки, починаючи з 20 літ, які живуть на селі мають там службу, або яке заняття, повинні тепер переглянути виборчі списки і коли побачать, що вони там не записані, подати скаргу у волостну комісію. Скарги треба подавати протягом 4 днів з дня оповіщення списків. День цей встановляє повітова управа. Так само в 4 дні волостна комісія повинна розглянути скарги і внести свою постанову. Коли жалобщик не задоволений постановою комісії, то може подати скаргу в адміністративний суд, який в три дні вирішує справу. Коли всі скарги дані подати скаргу минули, волостна комісія не пізніше як за три дні ввіщує виправлені виборчі списки, додає до них списки тих військових частин, що стоять в межах волості і закривається.

Списки повинні бути вивішені на людному місці: школі, зборні, на вулиці, плаці, в хаті, де засідає комітет або виборча комісія, — одним словом там, де часто збираються люди. Коли виборча округа поділена на участки, то списки виставляються в тих учасках.

Окружні й участкові виборчі комісії. Не пізніше як за три дні до виборів, повітова управа призначає голову окружної комісії. Голова окружної комісії запрошує трьох членів комісії з числа тих людей, що мають право вибирати з числа виборців. Крім того, в склад окружної комісії входять по одному представникові від тих груп, які виставили список кандидатів на гласних. Коли округа поділена на виборчі участки, то в склад окружної комісії входять ще по одному з членів всіх участкових комісій. Голову участкової комісії призначає повітова управа, а трьох членів комісії голова запрошує з виборців. Так само в склад участкових комісій входять представники тих груп, які виставили список кандидатів на гласних. Повітова управа передає участковим комісіям виборчі списки по

Як і кого намічати кандидатами на повітових гласних.

Як вже сказано, вибори до повітових рад будуть проводитись не по всьому повіту, а по окремих округах, котрі по числу своєї людності можуть вибрати не менш, як п'ять гласних. Отже і кандидатів треба намічати не на весь повіт, а тільки на округу. Коли в округу входить тільки одна волость, то і кандидатів треба намічати по волості, коли кілька волостей входить в округу, то — по тих волостях. Під час виборів до волостних народних рад селяне вже намічали кандидатів на волостних гласних по всій волості. Так само треба намічати і тепер на всю виборчу округу. Для цього треба складати передвиборчі збори по селах, волостях і по цілих виборчих округах. За скликання цих зборів повинні взятись в першу чергу партійні організації, коли такі єсть в повіті, сільські і повітові комітети селянської спілки, „Просвіта“. Вони повинні намітити кандидатів до кожної виборчої округи в повітах і вести за них агітацію. Вже перед волостними виборами замічались всі ці люди і, звичайно, вся волость знає своїх „працівників“. На волостних, окружних і повітових з'їздах (зборах) можна намітити підходящих людей, певних українців, або хоч і неукраїнців, але прихильних до нашого народу, розумних і прагловитих людей. Не треба торопитись інтелігенції, особливо той, яку виставляють українські політичні партії. Серед нашої інтелігенції буває багато людей, що за трудящий люд український стоять, про його долю і щастя дбають.

Треба сказати, що вибрати на гласних можна не тільки тих людей, які живуть в тій виборчій округі, чи волості, яка хоче намітити кандидатів, можна вибрати людей з другої волості, другої округи, навіть зовсім іншого повіту чи губернії, аби ті кандидати взагалі мали право участі у виборах, тоб-то, щоб було не менш 20 літ, щоб вони не були засуджені до суду за крадіж, шахрайство, підробку всяких документів, щоб вони були громадяне російської республіки (не були, приміром, военноп'яни). Може статись так, що в одній волості чи виборчій округі буде багато підходящих людей, яких можна бу-

ло б вибрати, а в другій округі не буде зовсім, або мало. Огул закон і дозволяє виставити кандидатами по одній округі таких людей, що живуть в другій округі, або городі. Для цього і варто скликати передвиборчі збори не тільки по виборчих округах, або волостях, але й по ширших районах, які захопили би кілька округ, а ще краще скликати повітові збори. На цих з'їздах і можна було б намітити кандидатів на весь повіт і розділити їх по окремих виборчих округах.

Кандидатські списки.

Після того, як кандидати будуть намічені, треба скласти списки кандидатів по кожній виборчій округі окремо і по кожному городу окремо. В списках кандидатів на гласних повинно бути записано не більше того числа гласних, яке припадає на округу. Коли на округу, приміром, припадає 8 гласних, то і в списках повинно стояти тільки 8 кандидатів. Про кожного кандидата в списку треба сказати всі відомості, які б точно і повно вияснили, хто саме цей кандидат. Треба ясно написати ім'я, отчество (по батькові) і прізвище (фамілію) кандидата, з якого села або города, скільки літ, виборчий список і номер, під яким він в цьому списку записаний. Кожний кандидат повинен дати свою згоду бути обраним на гласного; про свою згоду він може написати на тому ж кандидатському списку, де він виставлений, або окремо подати голові окружної чи городської виборчої комісії заяву, що він згоджується виставити своїм кандидатом. Коли кандидат не розписується про свою згоду на кандидатському списку, то повинен подати не пізніше як за два дні до оголошення кандидатських списків, робота за дев'ять днів до виборів. Коли кандидат не заявить про свою згоду, він не буде вважатись за кандидата і його прізвище з кандидатського списку викреслюється.

Кожний кандидатський список треба щоб підписали не менш, як 10 виборців, які цей список виставляють. Підписи виборців, які виставляють список, повинні бути такі само повні. Кожний виборець може підписати лише один кандидатський список. Кандидатський список гласних по-

ми послугами до херсонських жандармів по партії анархистів-комуністів. Виявив нахаль до шантажа, через те р. 1910 з охранки його вигнали.

78. Осипов Іван, селянин-робітник. Рок 1903 вступив за агента до московської охранки під прізвиськом „Розумовський“, даючи відомості про с.д. мешчанів; разом вступив і до військової організації с.д., про яку й доводив охранці під прізвиськом „Воробйов“. Потім служив у Червській та Курській охранках, а з р. 1910 в Київській.

79. Кошаровський Адам Ігнатович, білоцерківський міщанин. Прізвисько — „Кронштадтський“. Давав невірні відомості і через те р. 1910 його вигнали.

80. Бошадовська Ідес Шмулева, втебська міщанка. Служила в охоронці не довго і за вимагання грошей її вигнали.

81. Слоновський-Слоницький Гаврило Макарович, статист із театру. Опіч Київської охранки, служив ще в Нижньому-Новгороді. Вигнали його в невідомій причині.

82. Коберевський Казиміра-Іозефа Станиславовна, дворянка. Служила спершу в Варшавській охранці, звідки, на прохання підполк. Кулябка, її послано р. 1908 до Києва для освітлення польських організацій. Прізвисько „Юрковська“. Потім працювала у Ковельській охранці, де дала між иншим відомості про експропріаторів.

83. Коренберг Вельвель Черлевич. Прізвисько — „Корбутовський“. Служив за помічного агента в Бердичівському й Сявиському повітах, даючи відомості про анархистів-комуністів. Р. 1912 вигнали його за брехливі звістки.

84. Седов Олексій Михайлович, рядовий з 6-го стріля. Фінляндського полку. Служив у Тамбовській жандармській управі під прізвиськом „Мавєв“, за плату 25 карб. на місяць освітлюючи партію с.р. Р. 1916 запропонував свої послуги київським жандармам для освітлення настроїв у війську та серед людности на Київщині. Дав відомості про військові мітинги. Числяться серед осіб „віри не гідних“ (циркуляр 1912 р.).

85. Рибакевич Іван (Ія) Вікентьевич, пропонував свої послуги в справі політичного розслідування діяльності Київської Жандармської Управи, посилаючись на свою „роботу“ в Варшаві та в Ростові-на-Дону. Виявилось, що він шантажист.

86. Абрамов Михайло Олексійович, син одставного придворного візника, пропонував свої послуги р. 1914 начальникові Київської Жандармської Управи по партії с.д. Виявилось, що „візничий вір вір не годен“.

87. Кошаровський Іван Петрович, син священника, старш. Прізвисько — „Скулячий“, плати брав 50—60 карб. на місяць. Працював в охоронці по с.д. до 1905 р. Вказав р. 1908 конференції „Спілки“. Потім суджено його за звичайне злочинство й заслано на Сибір.

Увага. Серед секретних співробітників під № 75-м опубліковано Гренцькова, а ім'я його й по батькові не вказано. Додатковим розслідуванням зробленим на прохання Олександра Миколаевича Гренцькова, установлено, і комісія про це свідчить, що згаданий Олександр Миколаевич Гренцьков ніяких дій з охоронкою не мав і на службі там не був.

Установлено також, що опублікованого під № 54-м конотопського агента Точина звуть не Дем'яном Гавриловичем, а Леонтием Андрійовичем.

У Києві.

Друга українська гімназія. (Сінна площа, Художня школа). Молебень перед початком лекцій 13 вересня (середа), в 4 години дня.

Прохання про перехід з повноправних шкіл приймаються.

Міністерство народньої освіти по телеграфу дозволило на прохання двох роликів приймати в учительські інститути і на одиорічні педагогічні курси при інститутах для підготовки учителів вищих початкових шкіл, особ з певним учительським стажем до або після одержання учительського стану.

Українські курси для дорослих. Культурно-просвітна комісія Всеукраїнської Ради військових депутатів улаштує курси для дорослих за 4 класи гімназії з викладанням по-українськи. Платня за цілий курс 10 карбованців. Іспити слухачі курсів по скінченню будуть складати при II українській гімназії і одержувати тут повідчення, з якими військові зможуть вступати до шкіл прапорщиків. Навчання буде провадитись від 6 1/2 до 10 годин ввечера, при VIII хлопчачій гімназії (Миколаївський пл. № 4). Коли набереться 100 слухачів до 15 вересня, то на другий день на курсах мусить розпочатись учення. Запис на курси і платня приймаються від 10 до 1 годин дня і від 3 до 6 ввечера. За справками звертатись до депутата Іванова.

Нові члени управи. На останньому черговому засіданні городської думи були зроблені додаткові вибори складу мійської думи. Вибрано д. Сірополка, Колуха і д-ку Ковальова.

Розрухи у місці. Вчора на Володимирському базарі виникли через сварку крамарів з якоюсь бабкою криваві розрухи, які скінчились вбивством двох душ. Крамарна вагою вбила бабу, а над крамаромю юрба вчинила замосуд. Підчас заколотів було поранено кількох міліціонерів.

На товарній станції салдати вже другий раз напали на вагони з кавуками і усіма кравом, розбили кілька вагонів і розграбували все, що в них було. Між салдатами грабінниками і салдатами які боролися дуже добро, виникла бійка, під час якої кілька душ було поранено.

Рада селянських депутатів київського г-рвизону, обговоривши питання про поверот учителів в армію до села ввнесла таку резолюцію просить українську центральну Раду у друге клопотатись про поверот до села з військових частин, як дієвої армії, так і тилу тах учителів, які до військової служби виконували обов'язки учителів, бо в селах зараз немає людей, якіб вчилися до організації і підготовки його до виборів в установче зібрання.

Наказ по київській військовій округі. Тимчасовий виконувач обов'язків начальника штабу київської військової округи, ген-лейт. Врановський оповіщає: з наказу командуючого війською оповіщає до відома усіх і точного виконання, що всіх членів ради селянських депутатів київського гарнізону визволено од служби в їх частинах на час з 12 септєбря до 1-го октєбря цього року, щоб вони могли прийти курся, організовані виконавчим комітетом ради селянських депутатів київського гарнізону в справі підготовки в установче зібрання і для ознайомлення з харчовими і земельними комітетами і місцевим самоуправляванням.

Українське технічно-агрономичне т-во „Праця“. В середу 13 вересня о 7 годині ввечера загально зібрання агрономичної секції т-ва „Праця“ — „Сільський Господар“, в помешканні т-ва на Терещківській 13, м. 27.

Порядок дня: 1) План діяльности секції „Сільський Господар“. 2) Всеукраїнський агрономично-економічний з'їзд. 3) Вибір делегатів до підготовчої комісії до Всеукраїнського агрономично-економічного з'їзду. 4) Вибір делегатів до Всеукраїнського агрономично-економічного з'їзду. 5) Віжучі справи.

На зібрання прохают всіх агрономів, котрі живуть в Києві, без огляду на те, що в них і не єть членами т-ва „Праця“. Особних запрошень не буде.

В Комітеті по збудованню пам'ятника Т. Шевченкові. У п'ятницю 15 сего вересня, у ввечері, о 8 годині, в Київській Городській Управі має одбутись засідання об'єднаного комітету по збудованню у Києві пам'ятника Т. Шевченкові.

Спілка інженерів. На четвєрг 14 вересня в 7 1/2 год. веч. в мешканні Вищих Жіночих Курсів, Столянська 55А, скликаються загальні збори спілки. Програма: 1) Обговорення програму московського з'їзду трудової інтелігенції. 2) Трудова повинність. 3) Вибори членів в ради. 4) Віжучі справи.

Вісти з краю.

Селяне й духовенство. В селі Григорівці на Київщині селяне ввселили свого пам-отця й сами залишилися без священника.

Вистава. В селі Григорівці на Київщині проїздом один артист улаштував виставу. Селяне незадоволені були виставою через те, що їм не вистачило місця.

Боймотування виборів. Загальні збори офіцерів українців 4 піх. полку в Полтаві, обговорюючи питання щодо виборів у Гарнізонну Раду офіцерських депутатів, постановили бойкотувати вибори, ако організацію не демократичну й розв'язуючу солдатів і офіцерів.

Нова часопись. Орган Полтавської Ради Селянських Депутатів видає тижневу газету — „Селянська Спілка“.

„Молода Україна“. На станції Люботин південної залізничі гурток „Молода Україна“ влаштувала дитячу виставу, з якої 25% чистого прибутку пішло на національний фонд України.

Ставили п'єсу М. Кропивницького „По шучому велінню“. Вистава пройшла досить добре, особливо гарно виконав роль Хоми д. І. Нестеренко. Окрім вистави була співня й декламація, які пройшли теж добре Хор виконав „Як умру“, „Ще не вмерла України“ й „Гей, не дивуйтеся, добрі люди“ — Х. Алевський В амтрактах була без проігрішма лотерея. Ціна лотерейного квитка була невелика, всього 15 коп.; лотерейні квитки розбіралися на розхват і біля вигрівів була довга черга. Після вистави танки. Не дивлячись на те, що ціна квитків була всього 30 к., вистава дала чистого прибутку 187 карб. 51 к., з яких 25%, а саме 34 карб. 38 к. пішли на національний фонд України.

З'їзд в гурток записалося більше 160 членів. Уже влаштували курси україномовності; поки що викладається українська мова й історія України. Українську мову викладає Голова Ради, учитель В. І. Козинець, а історію — товариш Голови, студент М. О. Ліницький.

Навчання української мови. В Полтавському союзній установ дрібного кредиту з 1-го вересня розпочалось курси навчання української мови. Курси протягнуться цілий місяць.

„Селянська ввечіра“. В селі Липовім Ремецького повіту на Полтавщині в помешканні народньої школи відбулась „Селянська ввечіра“. Гарно виконали „В суді“. Весь прибуток піде на бібліотеку-читальню.

Селянські спілки й „Просвіта“. В Уманському повіті на Київщині засновано селянські спілки та „Просвіта“ в Юрполі, Палушинцях, Веринці, Лавецькій та Камениці.

Проти інтелігенції. Повідомляють із Київського повіту, що там по селах селяне несприхильно ставляться до всякої інтелігенції.

Українська школа. В Одесі галицькі українці відчиняють українську школу. Записалося вже більше 50 душ. Це перша українська школа в Одесі.

Трупа Л. Сабініна. В Харькові українська трупа Л. Сабініна влаштувала на користь української військової Ради Харьківської заложки виставу. Ставили драму Б. Грінченка „Степовий Гість“. Чистого прибутку від вистави — 1.021 карб. 68 коп. Гроші підуть на культурно-просвітні цілі.

Українська маніфестація в Чернігові.

8-го вересня у Чернігові відбулось українське свято — маніфестація з приводу затвердження Генерального Секретаріату. У дві години дня на майдані перед стародавним Спасо-Преображенським собором зібрався батальон українського запасного полку з своєю старшиною і з прапорами. Зійшлося дуже багато людей, особливо прочай, що поприходили на місце свято пам'яті святих Феодосія, яке мало бути другого дня. Духовенство на чолі з єпископом Іоанном відправило молебен. Коли дякон почав виголошувати „многая літа“ українській Центральній Раді, Генеральному Секретаріату й українському війську, загули дзвони з двох соборів; єпископ Іоанн сказав проповідь, в якій поясняв важливість моменту перших реальних ступнів української автономії; після проповіді він обійшов лаву козаків і пропів їх свяченою водою. Коли скінчилась служба Божжа, розпочалося тут же на майдані нар див ввеч. Першим промовив до козаків і до народу прапорщик Шмигловський, котрий розказав історію формування Центральної Ради і Генерального Секретаріату і ввясняв вагу цих інституцій для українського народу. Кінчаючи він виголосив славу Секретаріату, — музика заграла гимн „Ще не вмерла України“. Після його промовляв новий Губернський Комісар Дм. Дорошенко, котий голова окружного суду Ілля Шраг, товариш мійського голови А. Верзілів і ще кілька промовців. Коли скінчилось віче козаки вирушили з майдану з музикою, яка грала марш „Гей, не дивуйте“. Дуже гарна година, тепла й сонячна наче серед літа, сприяла успіху української маніфестації, яка зробила на чернігівців велике враження. Резолюції ввчідз привітаннями Генеральному Секретаріату відіслали до Центральної Ради в Київ.

ТЕЛЕГРАМИ.

Повідомлення Ставки.

(Офіційно 12).

ПІВНІЧНИЙ ФРОНТ. На рижському напрямі, в районі на південь від Псковського шосе, коло села Румен, супротивник провів дві контр-атаки на часток позиції які ми захопили за день перед цим. Обидві атаки одбито.

ЗАХІДНИЙ І ПІВДЕННО-ЗАХІДНИЙ ФРОНТИ. Перестрілка і діяльність літунів.

РУМИНСЬКИЙ ФРОНТ. В районі трох на південний схід від Кімполунга наші охотники після артилерійної підготовки рішучим ударом прорвалися в окопи супротивника, багатьох переколотили і захопили 15 бранців.

КАВКАЗЬКИЙ ФРОНТ. На битльському напрямі, в районі Строби, наші розвідники атакували турків і, захопивши бранців, повернули в свої окопи.

На південному березі Ванського озера наші кораблі знищили дві турецьких шаланди.

ДІЯЛЬНІСТЬ ЛІТУНІВ. 9-го вересня наші літуні бомбардували тиллові установи супротивника в районі села Гута Воронівська, в 40 верст. на східну північ від Новеля й Любашово і зняли коло 4-х пудів бомб.

Представництво Центральної Ради.

ПЕТРОГРАД, 12. Столичні газети сповіщають, що при главному управлінні генерального штабу, а також при політичному управлінні воєнного міністра засновується представництво Укр. Ц. Ради в справі комплектування і організації українських частин.

Західний фронт.

ПАРИЖ, 11. (Оф. днів. пов.). В окрузі Вре, ферми Фруадмон та Юртевз страшний гарматні бої. Далі по фронті нічого важного не було.

(П. А.)

РИМ, 11. (Оф. італ. пов.). В окрузі Мармолада у ночі наші передні варті вирвавши міну посуулись ввперед. На півночі Ботменца сконцентрований гарматній вогонь. Ворог ввряд атак на наші позиції в окрузі Каль та західного Зольника але невдало. Ми посуулись в окрузі Рокольяно. На Карсо сильний гарматній бій. Наш аероплан скинув бомби на ворожий табір. (П. А.)

На морі.

ЛОНДОН, 11. Адміралтейство повідомляє, що германський підводний човен втонив коло входу в Ля-Манш бртамського контр-міноносця. Вратовано 50 чоловік.

Спростовання чуток про мир.

ПЕТРОГРАД, 12. На вчорашньому засіданні центрального виконавчого комітету воєний міністр Верховський

зробив заяву, яка торкається чуток про сепаратне замирення.

Верховський заявив, що уряд Англії і Франції сповістили тимчасовий уряд, що усі замахы Германії замиритись за кошти Росії будуть одкинени. Англія і Франція ставлять ввще над усе затвердження вічних ідей права і справедливости, а не досягнення тимчасових інтересів моменту.

ПЕТРОГРАД, 11. Міністерство закордонних справ повідомляє, що чуток про мирні пропозиції, так само як і відомості про якесь особливе значіння конференції в Берні — не мають жодних підстав.

Поверот Керенського.

ПЕТРОГРАД, 12. Керенський сповістив уряд, що він повертається до Петрограду у вівторок.

Керенський складає уповноваження члена президіуму ради р білнцких і салдатських депутатів.

Слидання сойму.

ПЕТРОГРАД, 12. В Петрограді одержано звістку, що на п'ятницю в Гельсінґфорсі призначено засідання розуниженого урядом фінляндського сойму. Уряд доручив фінляндському ген-губернаторові Некрасову не дозволити зібрання сойму, вживши проти цього самих рішучих заходів.

Демократична нарада.

ПЕТРОГРАД, 12. Демократична нарада одсудується до 15 або навіть 16-го септєбря.

ПЕТРОГРАД, 11. Відбулось зібрання, організоване місцем американського Червоного Хреста, в присутності численних представників союзних народів. Робто говорив про „дружні відносини Росії й Америки“. Брешків-Брешковську зустріто овацією. Представники американського Червоного Хреста тепло вітали „бабусю російської революції“.

З міністерства.

ПЕТРОГРАД, 11. Через те що почали працювати місцеві органи самоуправлявання, міністерство внутрішніх справ визнає неохідним замінити в складі військових присутствій, вибраних тимчасово представників місцевих громадських організацій, двома представниками населення. Ці представники вибиратимуться окремими земськими зібраннями або міськими думами.

Харчовий з'їзд.

ПЕТРОГРАД, 11. З'їзд уповноважених по харчуванню, призначений на 17 вересня в Москві, перенесено на 22 вересня. Тоді ж у Москві відбудеться нарада харчових інспекторів і інструкторів.

Позика волі.

ПЕТРОГРАД, 11. Загальні результати підписки на позику волі до 11 вересня по даним кредитової канцєлярії — 3.900.000.000 карб.

Цукрова монополія.

ПЕТРОГРАД, 11. Міністерство фінансів подало тимчасовому уряду проект про заведення цукрової монополії. Згідно з проектом ціна на цукор — пісок установлюється від 32 до 50 карб. за пуд, а рафинад — від 36 до 52 карб. пуд. Продаватиметься цукор по казенних крамницях, кооперативах і по деяких приватних крамницях, якім цукор даватимуть на комісію.

Заборона трусів.

ПЕТРОГРАД, 11. Міністерство внутрішніх справ запропонувало комісарам заборонити міліції робити самочинні труси з метою викриття превозу пасажирами продуктів харчування.

Снасування позичкових комітетів. ПЕТРОГРАД, 11. Міністерство внутрішніх справ визнало неохідним скасувати 13 місцевих позичкових комітетів для видачі позичок біженцям з огляду на дорожнечу утримання цих інституцій і на малу їх продуктивність.

Розгрузка Петрограду.

ПЕТРОГРАД, 11. Ухвалено вироблені особливою нарадою до розгруження Петрограду, правила про залізничні процєнтах, додатків до п-н сії людей, котрі кидають Москву в Петербург.

В провінції.

ПЕТРОГРАД, 11. На ім'я міністра-голови прийшли дві телеграми — одна з Курська про постанову курської губернської земської управи, щоби не посилать представника на демократичну нараду, бо урва двічі ввслвоила готовність підтримувати Тимчасовий Уряд. Народа скликається поза Тимчасовим Урядом без представництва всіх шарів населення — тому не може ввслволювати думка всей країни. Друга телеграма зі Старобільська від президіуму цивітові ради сел. деп., громадського комітету, демократичних інституцій, союзів, земства й міста з постановою наради, що висловати волю народу може ам-

визнес по закону мати такий вигляд:

Мн, члони партії або (Воронцовської селянської спілки, (показу назву) чи Прудницької „Просвіта“ ввсталисько такий список кандидатів на гласних повітової Ради:	Згодуюсь	Не згодуюсь
1. Іван Михайлович Корніченко	Учитель с. Ланки	Іван Корніченко
2. Василь Макарович Вудак	Селянин с. Каза-ровки, воло-сти, № 163	Василь Вудак
3. Андрій Максимович Борisenko	Селянин с. Лукиановка	Андрій Максимович Борisenko
4. М. В. Авраменко	Селянин с. М. В. Авраменко	М. В. Авраменко
5. М. В. Авраменко	Селянин с. М. В. Авраменко	М. В. Авраменко
6. М. В. Авраменко	Селянин с. М. В. Авраменко	М. В. Авраменко
7. М. В. Авраменко	Селянин с. М. В. Авраменко	М. В. Авраменко
8. М. В. Авраменко	Селянин с. М. В. Авраменко	М. В. Авраменко
9. М. В. Авраменко	Селянин с. М. В. Авраменко	М. В. Авраменко
10. М. В. Авраменко	Селянин с. М. В. Авраменко	М. В. Авраменко
11. М. В. Авраменко	Селянин с. М. В. Авраменко	М. В. Авраменко
12. М. В. Авраменко	Селянин с. М. В. Авраменко	М. В. Авраменко
13. М. В. Авраменко	Селянин с. М. В. Авраменко	М. В. Авраменко
14. М. В. Авраменко	Селянин с. М. В. Авраменко	М. В. Авраменко
15. М. В. Авраменко	Селянин с. М. В. Авраменко	М. В. Авраменко
16. М. В. Авраменко	Селянин с. М. В. Авраменко	М. В. Авраменко
17. М. В. Авраменко	Селянин с. М. В. Авраменко	М. В. Авраменко
18. М. В. Авраменко	Селянин с. М. В. Авраменко	М. В. Авраменко
19. М. В. Авраменко	Селянин с. М. В. Авраменко	М. В. Авраменко
20. М. В. Авраменко	Селянин с. М. В. Авраменко	М. В. Авраменко
21. М. В. Авраменко	Селянин с. М. В. Авраменко	М. В. Авраменко
22. М. В. Авраменко	Селянин с. М. В. Авраменко	М. В. Авраменко
23. М. В. Авраменко	Селянин с. М. В. Авраменко	М. В. Авраменко
24. М. В. Авраменко	Селянин с. М. В. Авраменко	М. В. Авраменко
25. М. В. Авраменко	Селянин с. М. В. Авраменко	М. В. Авраменко
26. М. В. Авраменко	Селянин с. М. В. Авраменко	М. В. Авраменко
27. М. В. Авраменко	Селянин с. М. В. Авраменко	М. В. Авраменко
28. М. В. Авраменко	Селянин с. М. В. Авраменко	М. В. Авраменко
29. М. В. Авраменко	Селянин с. М. В. Авраменко	М. В. Авраменко
30. М. В. Авраменко	Селянин с. М. В. Авраменко	М. В. Авраменко
31. М. В. Авраменко	Селянин с. М. В. Авраменко	М. В. Авраменко
32. М. В. Авраменко	Селянин с. М. В. Авраменко	М. В. Авраменко
33. М. В. Авраменко	Селянин с. М. В. Авраменко	М. В. Авраменко
34. М. В. Авраменко	Селянин с. М. В. Авраменко	М. В. Авраменко
35. М. В. Авраменко	Селянин с. М. В. Авраменко	М. В. Авраменко
36. М. В. Авраменко	Селянин с. М. В. Авраменко	М. В. Авраменко
37. М. В. Авраменко	Селянин с. М. В. Авраменко	М. В. Авраменко
38. М. В. Авраменко	Селянин с. М. В. Авраменко	М. В. Авраменко
39. М. В. Авраменко	Селянин с. М. В. Авраменко	М. В. Авраменко
40. М. В. Авраменко	Селянин с. М. В. Авраменко	М. В. Авраменко
41. М. В. Авраменко	Селянин с. М. В. Авраменко	М. В. Авраменко
42. М. В. Авраменко	Селянин с. М. В. Авраменко	М. В. Авраменко
43. М. В. Авраменко	Селянин с. М. В. Авраменко	М. В. Авраменко
44. М. В. Авраменко	Селянин с. М. В. Авраменко	М. В. Авраменко
45. М. В. Авраменко	Селянин с. М. В. Авраменко	М. В. Авраменко
46. М. В. Авраменко	Селянин с. М. В. Авраменко	М. В. Авраменко
47. М. В. Авраменко	Селянин с. М. В. Авраменко	М. В. Авраменко
48. М. В. Авраменко	Селянин с. М. В. Авраменко	М. В. Авраменко</

ше Саломонардова нарада, скликана державною владою. Що до організації влади то лише народний уряд підпертий всіма шарами населення може врятувати державу. Третя депеша з Кумель-Ватса про те, що воююче земське засідання ухвалило відкрити 1917 р. вищу початкову школу ймення Керенського.

Плеханов.
РЯЗАНЬ, 11. Дума обрала на демократичку нараду Плеханова.

Грузинський собор.
ТИФЛІС, 10. На грузинський собор в'їхало 120 делегатів. Головою обрано католицького єпископа Леоніда. Поліпшення побуту залізничників.

ПЕТРОГРАД, 11. Зараз під проводом Гвоздьова засідає особлива комісія по поліпшенню побуту залізничників з уч. ст. представників робітничих рад і спілок.

Заробітна платня тенстильщиків.
ПЕТРОГРАД, 11. В містечку стві праці відбулась нарада представників товариства заводчиків і фабрикантів і професійної спілки ткачів. Встановлена платня: чорноробочим жінкам 75 коп. за годину і чорноробочим мужчинам—85 коп.

Петроград і Дон.
НОВОЧЕРКАСЬК, 10. Відбулось засідання президіума військового круга з участю військового уряду, старшини, членів центрального виконавчого комітету ради р. та с. депутатів, Скобелева, а також представників терського і кубанського війська.

Скобелев спитав, з якою метою робилось рушення війська на Дону і для чого Каледін їде по краю? Богавський відповів, що це було викликом необхідності підтримувати порядок у місцевості, де селаме робили самочинні захвати, а також у копальнях. Представник кубанських козаків протестує проти оповіщення даних про рушення війська. Скобелев відповідає і пропонує утворити комісію для всебічного розслідування справи, висловлюючи радість, що провація не вдалась.

Військовий круг пропонує негайно вступити до виконавця обов'язків військового отамана ген. Каледіну. Круг не визнає можливим, щоб отаман зараз вїїде за межі краю. Після ухвали резолюції Каледіну роблять бучну овацію.

„Южная Русь“.
ОДЕСА, 10. Відновилося видання „Южной Русь“.

Бернська мирна конференція.
ЦЮРИХ, 10. Організатори конференції заявили, що конференція стала необхідною.

Вироблені комісіями тези такі: Зречення анексії, вживання плебісциту при вирішенні національних проблем, економічна воля, принцип одвертих дверей, розвиток ідей гаагської конференції, міжнародній арбітраж, міжнародна анкета і погоджуюча рада міжнародна санкція обмеження озброєння, воля моря і парламентський контроль за зовнішньою політикою. Обрано виконавчий комітет. Франція, а також Росія і взагалі слов'янські країни на конференції не представлені.

Преса про відповідь на ноту папи.
ПАРИЖ, 9. Преса сходиться на думці, що відповідь центральних держав папі відзначається відсутністю конкретних пропозицій.

СТОКГОЛЬМ, 10. На думку „Foss. Ztg.“ іменю замовчування територіальних проблем і вадає цимости германській відповіді, бо ці справи можуть обговорюватись лише мирною конференцією. Вирішення справ про розбродження і про арбітраж залежить від становища, в якому Європа перебуватиме.

РИМ, 9. Італійська преса каже, що відповідає центральних держав ще раз повторює стремління ворогів ухилитись від визнання проблем, що поставила війна.

Германія і Аргентина.
ПАРИЖ, 10. З Бюкес-Айреса повідомляють, що палата не прийняла остаточної постанови про розрив з Германією.

У Норвегії.
ХРИСТІАНІЯ, 10.—Через те що сплинув півоз з Америки, норвежський уряд постановив обережно вживати харчів, особливо хліба. Селяне мають право продавати хліб тільки урядові.

Всякі звістки.

— Серед кадетів. В московському конгресі партії к.-д. відбулось засідання, яке показало велике хвлювання серед кадетів.

— Вважаючи за необхідне, щоб представники партії увійшли в склад тимчасового уряду, кадети дуже збентежені тими відомостями, що зібрали в бюро Іх комітетів, які свідчать про те, що всі без винятку провінціальні ради роб. та садд. депутатів вносять

постанови про те, щоб не допускати кадетів вступити до міністерства. Думають як найкорше сядити з'їзд.
— Чутки про мир. „Новое Время“ переказує повідомлення „Vossische Zeitung“ про те, що іспанський король цілком прихвально до мирних виступів папи.

Московські газети повідомляють: 9-го вересня видатний англійський комерсант, який прибув до Москви з Норвегії та брав участь в нараді банкірів нейтральних держав в Христіанії, познайомив в тісному гурті московських банківських діячів з тими відомостями про мир, які циркулюють в фінансових колах за корд. 9-го вересня в Москві ходили чутки про близьке замкнення. Повідомляють, що ініціатива бути до входить від союзників.

— Бойкот буржуазних газет. Полковий комітет... Валуйського полку, обговоривши постанову корпусного комітету... арм. корпусу про бойкот буржуазних газет, виїс резолюцію цілком прихвально до постанови корпусного комітету.

— Реформа урядування Букєвської орди й налицького степу. Під проводом товариша міністра внутрішніх справ В. Гуревича відбулась нарада в питанні про реформу урядування внутрішньої Букєвської орди та налицького степу.

В нараді брав участь представники астраханських й ставропольських намічників та киргизів внутрішньої Букєвської орди. Намічник й киргизи висловили бажання, щоб комісар Іх не залежали від астраханського губернського комісара й мали права губернських комісарів.

Представнику намічників ставропольської губ. висловили бажання, щоб намічник в Дербетовського адуу приєднались до намічників астраханських.

За кордоном.

Конституційний рух в Індії. Англійська преса пише про резолюції, що ухвалили на останньому об'єднаному з'їзді „Національної Ради Індусів“ та „Ост-Індської магометанської ліги“, які одностайно протестують проти останніх інструкцій жорда Пента-лака, губернатора м. Мадраса, та сера Мих. О'Дуейера, губери. провінції Пенджаб; ці інструкції вважаються явно репресивними заходами, що до знищення всякої агітації на користь конституційних реформ в Індії.

Цікаво зазначити, що конституційний рух індуської національної партії, яким керує головним чином, революційно-мастроїна шільна молодь, в союзі з передовими частинами магометанського населення, уявляє з себе настільки організовану й з'єднану силу, що встановлення в Індії самого широкого самоуправування після війни вважають питанням понятним.

Щоб вгамувати хвлювання, яке викликали серед населення ці репресивні заходи, об'єднаний з'їзд, в своїх резолюціях, постановив звернутись до великобританського уряду з такими вимогами:

- 1) необхідно, щоб імперський уряд одверто заявив про те, що він дасть Індії автономні права;
- 2) вжити негайних заходів, що до здійснення системи реформи, запропонованої з'єднанням з'їздом;
- 3) припинення політики репресій;
- 4) негайне визволення арештованих політичних поводирів Індії.

З італійських журналів. „Giornale d'Italia“ пише: Італія заявила, що вважатиме за честь для себе забезпечити Албанії незалежність. Союзники зумили одінити заяву Італії. Італія однак ніколи не дозволить, щоб берли каналу острова Корфу належали до одної влади, про що було обговорено вже і рішено на Лондонській конференції.

„Idea Nazionale“ (римська) пише: конференція Парижська, між иншим, обговорюватиме балканську політику, та займеться справами Балканів в порозумінні з Англією, Францією, Італією та новим російським урядом, нахильючись до інтересів становойої політики війни.

Кроатська автономія. Цюрихський кореспондент „Journai“ повідомляє, що енергійна тактика кроатського союму мала величезний успіх. Визначили право всіх народів на самовизначення й закликаючи до об'єднання всіх сербо-кроатів та словенців в незалежну державу, сейм проголосив в Аграмі особливий національний кроатський уряд, виділений із складу парламенту. Склад першого національного кроатського уряду такий: Михайлович—бан (голова ради); Бадай—міністр внутрішніх справ, Рох—міністр юстиції; Криєвич—національної освіти; Роуер—національної економії. Всі міністри депутати належать до сербо-кроатської коаліції. Відомо, що

національна кроатська партія, яка виділила Іх з свого осередку, утримує керівництво станоюще в кроатському союмі, не дивлячись на всі перешкоди, що їауть в Будапешту. Преса справедливо вбачає в переможній політиці кроатських націоналістів значне послаблення уряду мадярських магнатів, який би не стерпів цього рашиш.

Німецька відповідь на мирну ноту папи. „Berliner Tageblatt“ повідомляє, що відповідь німецького уряду на мирну ноту папи цими днями одішляють папі, але згохосять не ранище певного строку.

Дебати в „вільній комісії“ з приводу одповіді, як пишуть газети, мали надзвичайно бурхливий характер, при чому не тільки зміст, але й форма одповіді викликала страшенні суперечки.

Німецька нота позайомить з воєнкою метою Німеччини, що ж до Бельгії, то Німеччина залишає формулу про те що Німеччина мусить мати гарантії, що Бельгія не зостанеться форпостом Англії на континенті.

Театр і музика.

В театрі М. К. Садовського. В театрі М. К. Садовського готується до вистави й мезабаром піде комедія в 5-ти діях К. Галицького—„Шалапут“. Участь в цій п'єсі беруть д-ки Маліш-Федорець, Стаднікова, Хуторня, Іванова і инші, д. д. Пам'ятовський, Стадник, Рабчинський і инші.

Готується також до вистави і піде теж мезабаром „Гетьман Дорошенко“.

Комітет Українського Національного Театру прохає всіх своїх членів прибути на засідання Комітету до Педагогічного музею в середу, 13 вересня о 6 год. дня.

Дописи.

С. БУДАЙКА, (Київського повіту). 3-го зього вересня одбулось в Будаївській волості передвборче зібрання представників цієї волости, на якому мав обговоритись і скласти список кандидатів у волості гласні. Збори були открыті о 4 години дня. Люддей зібралось душ 60. Головою зборів було обрамо М. Морозова. Секретарем—И. Мартиновського.

Спочатку засідання д. Мороз прочитав доклад про волюсе самоврядування (Земство) і про те, яку велику вагу мають ці нові народні установи у громадському житті.

Потім, збори перейшли до обговорення і складання списку кандидатів у волості гласні.

На попередніх передвборчих зборах було вирішено, що кількість гласних, яка припадає на Будаївську волость, буде поділена між селами волости, відповідно кількості населення сел. Бажаючих від кожного села кандидатів у гласні до волості селяне мусили обрати на своїх сільських передвборчих зборах, щоб вже описла затвердити ці кандидатури на волостному зібранні.

Окрім того, було зоставлено ще кілька кандидатур вільних, маючи на думці замінити Іх на волостному передвборчому зібранні.

Коли поведи розмову про складання списку, то найшлося до кількох душ селян, які сказали, що вибрати волостні гласних не треба, аж поки не скінчиться війна.

Ім на це одповіли, що е така робота, якої ні в яким разі не можна одкладати на після війни. От, коли хліб треба їсти, то його сїють, не дожидаючись кінця війни. Ці нові громадські установи теж потрібні селянам як і той „хліб“, бо вони дадуть змогу людям завести на селі нові, для усіх хороші порядки.

Тоді одим з призначених кандидатом у гласні, селянином з с. Данилівки, закричав:—„Не треба нам нового ладу. Старий лад був кращий, при старому ладі всім добре жилось і було що їсти, а тепер пропадемо з голоду“.

Значча більшість зборів дуже збентежилась од таких вигуків. Де хто крикнув, що цього селянина треба заарештувати. Піднявся галас на всю волость.

Коли буча трохи затихла, голова попрочав усіх, хто згохується з „крикуном“, що старий лад був кращий—підняти руку.

Відкошення селян до цих виборів. Майже, усі воли у один голос висловились, що у Іх нема кого вибрати до цієї роботи. Через це у кандидатів здебільшого визначили неграмотних, або малограмотних людей.

Коли ж більш свідомі у учасників зборів почали доводити, що неграмотні та малограмотні люди не зможуть вести таке велике діло і через це слід би обрати у гласні де кілька душ учителів, то одні дядько у саддський шинелі гукнув: „не треба нам учителів, будем вибирати своїх“.

Після вигуку цього добродія шинелі дуже палли батачини, чи треба, чи не треба, щоб у волостному земстві були інтелігентні гласні.

Виступала в ція справі, правда, найбільш молоді у матроських та саддських „гімнастборках“, як вони зазвали „представителів робітничих, солдатських да крестьянських депутатів“.

Ці „представителі“, в дуже гарячих промовах закликали селян ні в якому разі не пропускати „інтелігентів“ у гласні.—„До цього часу—кричали вони—нами правили інтелігентці, і ми бачимо буди вома нас завела. Треба збирати тільки своїх“.

Таке ж саме казав і бувший будаївський волостний старшина. Коли ж Іх спитали: чи зможуть ті „свої“ повести це, і по Іх словах, „велике діло“, вони одповіли:—„це правда, що не зможемо, а про те ж ми будемо учитись, і коли небуде та навчимось його вести“. Як на наслідок такого „навчення“ ім взагалі на діяльність продовольчої справи, але „представителі“ визнали ті взаівки не підходящими.

В решті селянство так зоставось при своїй думці—„не треба нам інтелігентів“.

Вже на провінції зборів, з великими труднощами вдалось ухнути в склад двох учителів: одного з селян цієї ж волості, а другого теж місцевого чоловіка, який тут працює і тепер, можемо сказати, як він,—на громадській роботі.

Всього вислали в список 45 кандидатів. Дали йому назву „Список № 1 трудового селянства“. А коли сказали, що його треба ще й підписати, то значча частина одмовилась це зробити,—„щоб не було ще від цього якоїсь напасті“.

Збори скінчились в 11 години ночі. Перех тим, як розійтись, свідоміці учасники дуже вмовляли селян, щоб вони всі, як одні подавали на виборах записки за № 1. Вибори одбудуться 17-вересня.

До цього можна додати от і ще що: На цих зборах був і інструктор продовольчої управи, разом з Полтавщини. Балавав він, як то кажуть, „по простому“. Чогось він надумався попросити вибачити йому, що не вмів балакати по українськи.

На це значча частина присутніх гукнула досить палеко:—„Не треба нам „українського (себ-то галицького) зника. Балакайте по нашому. Ми вас розуміємо“.

Майже, й сліпий убачив би, що як на одну з головних причин такої сумної неспівомості селянства треба вказати на Київлянииські „грамофони“, які працюють тут щиро і кешинно.

Редактор Андрій Ніковський. Видає Товариство підмоги літературі, науці і штуці.

Сьогодні ВІСІГІ рівно 0 і г. дня.

Принймається передплату на 1917—18 шкільний рік на загальнопедагогічний журнал **Вільна Українська Школа.**

Видає Всеукраїнська Учительська Спілка. Журнал виходить щомісяця (крім двох літніх місяців), починаючи з вересня с. р., під редакцією комітету (А. Вакалівський, Л. Вілецький, О. Дорошківич, С. Русова, Ю. Сірий, Ф. Сушицький і С. Черкасенко). Співробітниками згохлись бути видатніші українські педагоги.

ПРОГРАМ ЖУРНАЛУ: 1) Офіційний відділ (вказан Генерального Секретаріату Міністерства то-що); 2) новітні течії в європейській педагогіці, як підвалини ової школи; 3) організація нової школи (вчитель, учні, батьки, оточення, дисципліна і т. п.); 4) дошкільне виховання; 5) вища школа; 6) ІІ програма і розподіл предметів; 7) методичні вказівки що до викладових предметів; 8) середня школа: методика предметів у українській гімназії, українознавство в російських середніх школах; 7) вища школа; 8) позашкільна освіта; 9) питання професійної організації вчителів; 10) хроніка освіти; 11) біографія.

Тимчасова адреса: Київ, В. Володимирська, 43, клуб „Родина“, скарбачку Л. Вілецькому. — Ціна на рік 12 руб., на пів року 7 руб.

Оповідки.

Шукаю мешк. від 1—3 кімн. з кухн. за випук. нагородою. Адреса: Андрієвська № 8. м. 26. 1—0211—1

Прим. шукаю ванаття, крамарки або прачки, Вібіковський-Бульвар. д. 63. м. 8. 1—0209—1

Корсетниця, шукає місця, закроїти, шити, може бути і майстерцею.—Вібіковськ-Бульв. д. 63. м. 8. 2—0210—1

Олійника Миколу з Рідван прохає Карло Максимович подати свою адресу. Полтава, Губ. Земство. Інф. бюро. 2—255—1

Хто знає що про Стефанішина Омелян, австр. оф., з Рагатишчани, буде ласкавий подати відомості Якубовському Ів., Київ, Педаг. Музей. 2—256—1

Зубл: цуров карт. № 22114, уваж не дійсно. 0206

Перші Українські Курси Бухгалтерії в м. Київі О. С. Парецького. На курси приймаються особи обох полов ріжних літ і національностей. При Курсах бухгалтерське бюро. Звертайтесь: Київ, Назарівська 9, м. 11. 260—1

Вийшла з друку брошура „Земельне питання (60 стор.) 40 стор. П'ятиріччя. Видання Т-ва „Воля“. Ціна 40 коп. При замовленню звис 100 примірн.—15%, знижки. Головий склад: Виница-Миколаївський просп. 70. Видавнич. Т-ву „Воля“. 5—240—4

Хто знає що небуде про покоемого в 1915 р. на Мавлівці Санітара У. С. С. учителя Дмитра Ватюка; Др. Іван Ряхло, Новоузенськ, Сахарська губ. 2—0208—2

Дніпровський Союз

Споживчих Товариств запрошує на посаду інструкторів районних і інструкторів щоглових. Потрібна добра теоретична і практична підготовка. В заявах показувати попередній стаж. Платня 300—350 карб. Суттєвих 6—8 карб. при роз'їздах.

Запрошується також заступничий інструкторський одділом і заступничий видавничтвом. Платня 400 карб. 2—252—2

Потрібні учителі (льки) з вип. однією з предметів з математики і практичної підготовки. В заявах показувати попередній стаж. Платня 75 руб. за місяць. Життя на селі. 1) Писать: Велика Бурімка на Полтавщ., Волостний Комітет, Шкільна комісія. 2) Переговорити 13-го й 14-го від 6 до 8 г. веч.: Мар. Благовіст. № 61. м. 9. 2—257—1

Т-во „ЧАС“ у Київі друкує **ОДРИВНИЙ КАЛЕНДАРЬ** НА РІК **1918.** Ціна і умови продажу будуть подані пішістю. 10—0024 А—3

Т-во „Просвіта“ заснувало у г. Кремінні на Волинні (Широка вул., буд. Горинштейна) книгарню, де можна купувати усілякі українські книжки. 5—0194—4

„Українське Пасішництво“ виходе з 1-го вересня книжками по 15 сторінок з малюнками. „Українське пасішництво“ — часопис українських пасішників і дає про розвиток пасішництва на Україні.

В часописі пишеться про все цікаве в пасішницькому житті та про всі новини в пасішництві.

Часопис дурно дає поради. — Редактор Є. Архипенко. — Ціна: з 1-го вересня до кінця 1917 року 1 карб. 60 к., з пересилкою. Гроші надіслати: Київ, фундаційська, 27 „Українське Пасішництво“. 3—0023—3

Друкарня Анд. Т-ва „Петро Варський“ у Київі.